Lietas arhīva Nr. A42-01047-24/28
ECLI:LV:ADRJRIT:2024:0430.A420104724.14.S

Administratīvā rajona tiesa
Rīgas tiesu nams
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2024. gada 30. aprīlī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese Kristīne Kalvāne,

piedaloties pieteicējai /pers. A/, pieteicējas pārstāvei zvērinātai advokātei Jeļenai Averinskai, atbildētājas /Nosaukums/novada bāriņtiesas pārstāvei /pers. B/, trešajai personai /pers. C/, trešās personas pārstāvēm zvērinātām advokātēm Ingunai Bašai un Aijai Gulbei, bērnu sevišķai aizbildnei /pers. D,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par administratīvā akta izdošanu, ar kuru /Nosaukums/ novada bāriņtiesai tiktu uzlikts pienākums pārtraukt /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ aizgādības tiesības bērnu tēvam /pers. C/ (*/pers. C/*).

Aprakstošā daļa

[1] Ar/Nosaukums/ novada bāriņtiesas 2023. gada 8. novembra lēmumu Nr. 1.3./110 atteikts pārtraukt bērnu /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ aizgādības tiesības viņu tēvam /pers. C/ (*/pers. C/*). Lēmums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[1.1] Bērnu tēvs ir uzņēmies ikdienas rūpes par bērnu izglītošanu un medicīniskās aprūpes nodrošināšanu, ko apliecina izglītības iestādes un ģimenes ārsta sniegtā informācija. Bāriņtiesas darbinieka novērojumi un bērnu viedoklis norāda uz to, ka bērni tēva dzīvesvietā jūtas droši, ir aprūpēti, kā arī tiek veicināta bērnu pilnvērtīga attīstība un nodrošinātas bērnu emocionālās vajadzības. Tēvs pilda visus vecāka pienākumus.

[1.2] Bērnu tēva riska novērtēšanā augsti riski nav konstatēti. Bāriņtiesa nekonstatē, ka būtu apdraudēta bērnu dzīvība vai veselība, atrodoties tēva aprūpē.

[1.3] Saskarsmē ar tēvu abiem bērniem vērojamas saprotošas, emocionāli siltas un uzticības pilnas attiecības. Tēvs izprot bērnu vecumposma īpatnības un emocionālas vajadzības.

[1.4] Bāriņtiesa nekonstatēja, ka tēvs būtu pametis bērnus novārtā vai nenodrošina viņu ikdienas vajadzības, kā arī netika iegūta informācija par nopietnām tēva veselības problēmām, kas varētu būtiski ietekmēt vai apgrūtināt viņa spējas veikt bērnu aprūpi.

[1.5] Lai aizstāvētu vecāko bērnu intereses tēvs ir vērsies pēc palīdzības Sociālajā dienestā, kas norāda uz to, ka tēvs ir atbildīgs par bērnu emocionālo vajadzību nodrošināšanu un ir gatavs vērsties pēc palīdzības. Tāpat tēvs turpina apmeklēt klīnisko psihologu.

[1.6] Vecāku savstarpējās nesaskaņas un strīdi nav risināmi tādā veidā, ka vecākiem tiek pārtrauktas bērna aizgādības tiesības.

[2] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicēja vērsās tiesā ar pieteikumu. Pieteikumā ietverto argumentu būtība ir šāda.

[2.1] Tam, ka bērnu tēvs ir piedzīvojis traumatisku pieredzi ilgstošas tiesvedības dēļ, nav pierādījumu. Savukārt apstāklis, ka bērnu tēvam ir jāatjauno un jāstabilizē emocionālais līdzsvars, liecina par viņa veselības stāvokli.

[2.2] Meitas pirmais vārds bija „mamma", tas nepatika bērnu tēvam, tādēļ viņš bērna klātbūtnē kliedza uz pieteicēju.

[2.3] Tā kā tēvs neīsteno saskarsmi, ir uzskatāms, ka viņš ir pametis bērnu novārtā un nenodrošina viņa ikdienas vajadzības.

[2.4] Pieteicēja bija lūgusi pārcelt nozīmēto bāriņtiesas sēdi, jo viņai 2023. gada 8. novembrī bija jāierodas tiesā. Pieteicēja uzskata, ka viņas klātbūtne bāriņtiesas sēdē bija obligāta.

[3] Bāriņtiesa paskaidrojumā par pieteikumu norāda, ka tas nav pamatots. Atbildētāja atsaucas uz lēmumā norādītajiem argumentiem un papildus norāda turpmāk minēto.

[3.1] Bērnu tēvs ir ņēmis vērā atzinumā norādīto un vērsies pēc palīdzības, kas liecina par spēju uzņemties atbildību, atzīt un risināt problēmas. Tēva sniegtais rakstveida paskaidrojums ir dokuments, kas saņemts bāriņtiesā, ir reģistrēts un pievienots lietas materiāliem.

[3.2] Informācija, ka bērnu tēvs meitu audzina kopš dzimšanas, meitai ir izteikta lojalitāte pret tēvu un bērns kā pirmo vārdu pateica „papa", ir tēva sniegtais viedoklis, kas tika fiksēts sarunas protokolā.

[3.3] Pieteicējas norādītais neierašanās iemesls uz bāriņtiesas sēdi nebija attaisnojams ar nepieciešamību ierasties tiesā plkst.10.00, tādēļ bāriņtiesa nolēma sākt izskatīt lietu bez pieteicējas klātbūtnes.

[3.4] Bērnu tēva neierašanās uz saskarsmi nevar tikt vērtēta kā bērna pamešana novārtā, jo bērns atradās arī mātes aizgādībā. Lietā ir saņemta informācija, kas apliecina tēva spējas un prasmes aprūpēt bērnus un viņa vēlmi rūpēties un audzināt/pers. G/. Tādējādi kritiski vērtējams pieteicējas viedoklis, ka tēvs, nerealizējot saskarsmi ar dēlu /pers. G/, ir pametis bērnu novārtā un nenodrošināja viņa ikdienas vajadzības.

[3.5] Pieteicējai ar Rīgas bāriņtiesas 2023. gada 12. decembra lēmumu ir pārtrauktas visu bērnu aizgādības tiesības, visi bērni šobrīd atrodas tēva aprūpē. Gadījumā, ja būtu jāpieņem lēmums par bērnu aizgādības tiesību pārtraukšanu tēvam, bērniem nekavējoties būtu jānodrošina ārpusģimenes aprūpe, kas esošajā situācijā neatbilstu bērnu vislabākajām interesēm. Bāriņtiesa 2023. gada 11. decembrī, veicot dzīves apstākļu pārbaudi tēva dzīvesvietā, ir konstatējusi, ka visiem bērniem ir nodrošināti atbilstoši aprūpes apstākļi.

[4] Bērnu tēvs paskaidrojumā par pieteikumu norāda, ka tas nav pamatots. Paskaidrojumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[4.1] Visi trīs bērni šobrīd atrodas tēva aprūpē un uzraudzībā.

[4.2] Bērni katru nedēļu apmeklē sertificētu psihologu. Tādējādi tēvs izprot izveidojušos situāciju un cenšas to sakārtot bērnu interesēs. Arī bērnu tēvs no 2023.gada 10. septembra apmeklē psihologu.

[4.3] Pieteicējai netika konstatēti resursi sadarbībai ar otru vecāku, kas vērtējams kā pamats atsevišķas aizgādības tiesību nodibināšanai pār bērniem bērnu tēvam, kā arī tika konstatēti riski mātes uzvedībā pret bērniem.

[4.4] Bāriņtiesas sēdē tika konstatēts, ka tēva ģimenē nav nelabvēlīgu apstākļu bērnu attīstībai. Dzīvojot tēva ģimenē, bērna /pers. F/ veselības stāvoklis ir ievērojami uzlabojies, dēls šobrīd ir psihiski un fiziski vesels.

[4.5] Pieteikumā norādītais arguments, ka tēvs nebūtu nodrošinājis viņas un bērnu saskarsmi, nav patiess. Bērni par savu primāro aprūpētāju uzskata tēvu, tikties ar māti nevēlas, bērniem nav izveidojusies emocionālā saikne ar māti, attiecības nav saprotošas un emocionāli siltas.

[4.6] Pieteicēja savā rīcībā ir vērsta tikai un vienīgi uz agresijas kāpināšanu un konflikta eskalēšanu, kas savstarpējo komunikāciju padara par neiespējamu. Pieteicēja nav informējusi tiesu par viņai noteiktajiem aizliegumiem saistībā ar ilgstošu vardarbīgu uzvedību pret bērniem.

Pieteicēja joprojām neatzīst pret bērnu /pers. G/ vērsto vardarbību, taču bērnam ir konstatēti būtiski veselības un attīstības traucējumi laikā, kad bērns atradies mātes aprūpē un ilgstoši cietis ne tikai no nenodrošinātās veselības aprūpes, bet arī pret bērnu sistemātiski un ilgstoši vērstās fiziskās un emocionālās vardarbības.

[5] Bērnu sevišķā aizbildne paskaidrojumā par pieteikumu norāda, ka tas nav pamatots. Paskaidrojumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[5.1] Tas, ka tēvs ir atsācis apmeklēt psihologa konsultācijas vērtējams kā pozitīvs resurss. Tāpat pozitīvi vērtējama bērnu iespēja saņemt psihologa konsultācijas, kas norāda, ka tēvam rūp bērnu emocionālā veselība.

[5.2] Nenoliedzami bērnu attīstībai ir svarīgi uzturēt saskarsmi ar abiem vecākiem, tomēr to nevar darīt pret bērnu gribu, jo saskaņā ar Civillikuma 181. pantu bērnam ir tiesības, nevis pienākums uzturēt saskarsmi ar vecākiem.

[5.3] Nav tiesiskas nozīmes, kuru vārdu bērns bija pateicis kā pirmo, un kādā veidā notiek informācijas apmaiņa vecāku starpā par bērnu veselības stāvokli un izglītību.

[5.4] Pieteicēja zināja, ka bāriņtiesas sēde netiks atlikta. Pieteicēja tika aicināta iesniegt rakstveida paskaidrojumus, taču viņa to nav darījusi.

[5.5] Ar Rīgas bāriņtiesas 2023. gada 12. decembra lēmumu pieteicējai ir pārtrauktas visu bērnu aizgādības tiesības, visi bērni atrodas tēva aprūpē, līdz ar to nav saprotams pieteikuma mērķis.

Nav pieņemama pieteicējas vēlme pakļaut bērnus emocionāliem satricinājumiem, lai panāktu sev vēlamo rezultātu. Tas norāda uz to, ka pieteicējas mērķis nav saistīts ar bērnu interešu aizsardzību.

[6] Tiesas sēdē pieteicēja uzturēja pieteikumu, bet atbildētājas pārstāve to neatzina.

Motīvu daļa

[7] Lietā ir noskaidrojams, vai pastāv pamats bērnu aizgādības tiesību pārtraukšanai tēvam.

[8] Tiesa konstatē, ka lieta bāriņtiesā ierosināta, pamatojoties uz Rīgas valstspilsētas pašvaldības bāriņtiesas ģimenes domstarpību lietu nodaļas 2023. gada 5. oktobra vēstuli Nr. BT-23-9171-nd un tai pievienotajiem VSIA „Rīgas psihiatrijas un neiroloģijas centrs" Ambulatoro tiesu psihiatrisko ekspertīžu nodaļas telpās no 2023. gada 13. aprīļa līdz 10. augustam veiktajām tiesu psiholoģiskās ekspertīzes gaitā sastādītajiem atzinumiem par pieteicēju, bērnu tēvu un bērniem, kas tapuši pieteicējas un bērnu tēva civilstrīda tiesvedības gaitā. Rīgas bāriņtiesai, iepazīstoties ar atzinumos norādīto informāciju, bija pamats uzskatīt, ka ģimenē bērnu attīstībai un emocionālajai veselībai ir nelabvēlīgi apstākļi un ka pastāv nopietns risks bērnu emocionālajai labklājībai, ko ir izraisījis vecāku savstarpējais konflikts, komunikācijas ētika, tiesvedības procesi un vecāku nepietiekama izpratne par bērnu vajadzībām.

Saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 22. panta pirmās daļas 2., 3. un 5. punktu bāriņtiesa lemj par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, ja: bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos vecāka vainas dēļ (vecāka apzinātas rīcības vai nolaidības dēļ); vecāks ļaunprātīgi izmanto savas tiesības vai nenodrošina bērna aprūpi un uzraudzību; konstatēta vecāka vardarbība pret bērnu vai ir pamatotas aizdomas par vecāka vardarbību pret bērnu. Identisku regulējumu paredz Civillikuma 203. panta pirmās daļas 2., 3. un 5. punkts.

Aizgādības tiesību pārtraukšana ir būtisks vecāka tiesību ierobežojums. Tas ir izņēmuma līdzeklis. Tāpat tas ir galējais līdzeklis un piemērojams tikai tad, ja ir konstatējami Civillikuma 203. panta pirmajā daļā minētie apstākļi, kas rada bērna tiesību pārkāpumu, un šo pārkāpumu nav iespējams novērst citādi, kā vien pārtraucot vecāka aizgādības tiesības (*Senāta 2012.gada 12.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-870/2012, A420344312, 9.punkts*). Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi, ka valsts institūcijām ģimenes attiecību saraušana jāveic tikai ļoti ārkārtējos apstākļos. Visos lēmumos, kas attiecas uz bērniem, viņu interesēm ir vissvarīgākā nozīme (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2021. gada 9. decembra sprieduma lietā „R.M. pret Latviju", iesniegums Nr. 53487/13, 99. punkts*).

[9] Bāriņtiesa lēmuma pieņemšanas procesā saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 22. panta pirmo prim daļu veica tēva un bērnu risku novērtēšanu un nekonstatēja, ka tēvam,/pers. E/ un /pers. F/ būtu saskatāmi augsti riski. Vidēju risku tēvam veidoja vecāka stress saistībā ar ieilgušo šķiršanās procesu tiesā un saskarsmes tiesības izmantošanas kārtības nodrošināšanu /pers. E/ un /pers. F/ ar pieteicēju. Tāpat tēvam konstatēti vairāki resursi, zemi riski netika konstatēti. Savukārt /pers. E/ un /pers. F/ risku novērtējumā vidējus riskus veidoja bērnu vecums un bailes no vecāka (mātes), zemus – emocionālais kaitējums pēc tikšanās ar māti, /pers. F/ fiziskā, garīgā un sociālā attīstība, pašaizsardzība. Bāriņtiesa apkopojot risku novērtējumu, secināja, ka ikdienā abi bērni dzīvo kopā ar tēvu, kā arī netika konstatēts, ka /pers. E/ un /pers. F/ dzīvība un veselība būtu apdraudēta viņiem paliekot kopā ar tēvu. Savukārt /pers. G/ risku novērtējumā augstus riskus veidoja bērna vecums un pašaizsardzības spējas, vidēji riski konstatēti fiziskā, garīgā un sociālā attīstībā, uzvedībā. Tāpat konstatēts, ka ikdienā bērns dzīvoja kopā ar pieteicēju.

Pirms lēmuma pieņemšanas bāriņtiesa ir veikusi vispusīgu un padziļinātu ģimenes situācijas izpēti kontekstā ar nepieciešamību pārtraukt bērnu aizgādības tiesības tēvam. Lēmuma pieņemšanā bāriņtiesa ņēma vērā situāciju ģimenē un noskaidroja Anželinas un /pers. F/ viedokli, kā arī ieguva tēva paskaidrojumus.

Pārbaudot lēmuma pamatojumu, kopsakarā ar lietā esošajiem pierādījumiem, tiesa neatrod pamatojumu tam, lai lēmuma pieņemšanas brīdī bērnu tēvam tiktu pārtrauktas bērnu aizgādības tiesības.

Bērnu paskaidrojumi apliecina, ka tēvs rūpējas par vecākajiem bērniem, nodrošina viņiem izglītības procesa apguvi, kā arī ārpusskolas aktivitāšu apmeklējumu. Tāpat tēvs ir nodrošinājis bērnu saskarsmi ar pieteicēju. Vienlaikus tēvs bērniem ir nodrošinājis psihologa konsultācijas, lai uzlabotu bērnu emocionālo stāvokli.

Novērtējot atzinumā par /pers. G/ konstatētos faktus, tiesa neatrod, ka bērna komunikācija ar tēvu būtu bērnu apdraudoša. Aprakstītajās tikšanās

reizēs bērns ar prieku ir devies satikt tēvu. Tāpat arī secinājumu daļā norādīts, ka bērns veido saskarsmi ar tēvu, vienlaikus atzīmējot riskus bērnam, kas saistīti ar vecāku konfliktējošām attiecībām. Atzinumā nav izdarīts secinājums par to, ka tēvs apdraud /pers. G/ fiziski vai emocionāli, vai neizprot bērna vajadzības. Atzinumā ir secināts, ka bērna negatīvo attieksmi pret tēvu, visticamāk, ir ietekmējusi māte. Vienlaikus no Atzinuma izriet, ka riski, kas ir saistīti ar emocionālo vardarbību pret bērnu ir saskatāmi abu vecāku konfliktējošās attiecībās.

Novērtējot atzinumā par /pers. F/ konstatētos faktus, tiesa neatrod, ka /pers. F/ attiecības ar tēvu būtu bērnu apdraudošas. Kā redzams no secinājumiem, bērna emocionālo labsajūtu būtiski pasliktina abu vecāku konfliktējošas attiecības. /pers. F/ ir jūtīgs un emocionāls bērns, viņa interesēs ir, lai abi vecāki risina konfliktu bez bērnu iesaistes. Līdz ar to secinājumos norādīts, ka /pers. F/ turpmāko attīstību var ietekmēt abu vecāku ilgstošs konflikts. Emocionālā vardarbība pret bērnu secinājumu daļā ir saistīta ar abu vecāku ilgstošu konfliktu un to kā viņi to risina, neuzsverot to, ka tieši tēvs ir bijis emocionāli vardarbīgs pret bērnu. Tāpat secinājumos pieminēts, ka ir konstatētas pazīmes par to, ka bērna viedokli ir ietekmējis tēvs. Tomēr vienlaikus norādīts, ka bērns ir vērsts uz sadarbību ar tēvu.

Novērtējot atzinumā par /pers. E/konstatētos faktus, tiesa neatrod, ka /pers. E/ attiecības ar tēvu būtu meiteni apdraudošas. Tieši pretēji, kā redzams no atzinumā norādīta, meitenei ir izveidojusies noturīga emocionālā saikne un lojalitātes attiecības ar tēvu. Atzinumā secināts, ka meitenes emocionālais stāvoklis ir pasliktinājies abu vecāku konfliktējošu attiecību dēļ, vienlaikus norādot, ka meitene ir lojāla tēva viedoklim. Atzinumā ir konstatētas pazīmes par emocionālu vardarbību pret meiteni no abu vecāku puses, un norādīts, ka vecāku ieildzis konflikts var ietekmēt meitenes turpmāko attīstību.

Novērtējot atzinumā par bērnu tēvu norādīto, tiesa konstatē, ka tajā ir ietverts secinājums par to, ka tēvam augstas intensitātes konflikta ietvaros ir nostiprinājušies disfunkcionāli uzvedības modeļi attieksmē pret bērniem, kas traucē viņam pozitīvā veidā piedalīties bērnu audzināšanā, veikt ikdienas un aprūpes pienākumus, tēva uzvedībā ir konstatējamas pazīmes, kas liecina par emocionālu vardarbību pret bērniem. Vienlaikus norādīts, ka tēvs spēj izprast bērnu vajadzības un audzināšanas metodes, tomēr viņa izpratni deformē iesaiste ilgstošā vecāku konfliktā. Atzinumā atzīmētas tēva vājās puses attiecību veidošanā ar bērniem. Tāpat ir secināts, ka tēvs ir motivēts ikdienā būt kopā ar bērniem, iesaistīties viņu audzināšanā un aprūpē. Atzinumā ir uzsvērts, ka tēvs cenšas norobežot bērnus no mātes un nespēj sadarboties ar pieteicēju bērnu audzināšanas jautājumos.

Tiesa piekrīt tam ka atzinumos tēva raksturojums varētu būt uztverams un vērtējams kā tāds, kas varētu radīt bažas par bērnu emocionālo labklājību tēva ģimenē. Tomēr pieņemt lēmumu par bērnu aizgādības tiesību pārtraukšanu tēvam, balstoties vienīgi uz atzinumos izdarītajiem secinājumiem nav pamata. Jānorāda, ka secinājumos pārsvarā ir uzsvērti riski bērnu attīstībai tieši abu vecāku ieilgušu konfliktējošu attiecību dēļ.

Tiesa no lietas materiāliem konstatē, ka tēvs ir izrādījis interesi un rūpes par /pers. G/ 2022. gadā, saņemot pirmsskolas izglītības iestādes /pers. G/ raksturojumu un ieteikumus bērna attīstības veicināšanā, kā arī vedis bērnu pie psihologa, lai veiktu bērna kognitīvo prasmju un iemaņu izpēti, kā arī uzvedības un emocionālās sfēras izpēti. No vecāko bērnu ģimenes ārstes izziņas ir redzams, ka tēvs rūpējas par bērnu veselību un rūpīgi ievēro ārsta sniegtos norādījumus. No jaunākā bērna ārstes sniegtās informācijas ir redzams, ka pēdējo sešu mēnešu laikā par bērna veselība stāvokli nav interesējies neviens no vecākiem, bet bērna tēvs iepriekšējos periodos ir ņēmis slimības lapu sakarā ar bērnu saslimšanu divas reizes. Ģimenes ārstei no mātes teiktā bija informācija, ka tēvs nav ielaidis bērnu māti ar zīdaini dzīvesvietā 2020. gadā, jo domājis, ka viņi ir slimi ar COVID-19. Jaunākā bērna ģimenes ārste savos paskaidrojumos Latvijas Ārstu biedrībai negatīvi ir raksturojusi bērnu tēvu, norādot, ka viņš bija iesniedzis par viņu sūdzību Veselības inspekcijai un paužot viedokli, ka bērns ir cietis emocionāli tēva rīcības dēļ, kas bija 2022. gada oktobrī, kad bērnam radās neirozes pazīmes. Tāpat no bāriņtiesas veiktā dzīvesvietas apsekošanas akta izriet, ka tēvs vecākajiem bērniem nodrošina bērniem nepieciešamos sadzīves, aprūpes un audzināšanas apstākļus. Vecāko bērnu izglītības iestāde ir sniegusi bāriņtiesai informāciju, ka par bērniem interesējas tikai tēvs. No bērnu paskaidrotā ir secināms, ka tēvs viņus nogādā uz izglītības iestādi un mājās, kā arī ved uz ārpusskolas nodarbībām, kas bērniem tiek nodrošinātas atbilstoši viņu interesēm un sagādā prieku. No Valsts policijas un /Nosaukums/ pašvaldības policijas sniegtās informācijas ir redzams, ka 2022. gadā bērnu vecāki regulāri strīdu risināšanā ir iesaistījuši Valsts policiju, lai tā palīdz atrisināt dažāda rakstura konfliktējošus notikumus vecāku starpā. Sociālais dienests bāriņtiesu informēja, ka tēva un vecāko bērnu ģimene ir sociālā dienesta redzeslokā kopš 2020. gada, norādot, ka bērnu tēvs ir iesaistījies bērnu problēmu risināšanā, bet kopš 2023. gada 27. marta ir atteicies no sociālā dienesta piedāvātajiem pakalpojumiem, jo bērni vairs nesatiek māti, ir kļuvuši mierīgāki un regulāri apmeklē psihologu Rīgā, kā arī interesēm atbilstošus ārpusskolas interešu izglītības pasākumus. Sociālais dienests arī informējis, ka tēvs ir veicis darbības, lai nodrošinātu vecākajiem bērniem saskarsmi ar māti, bet viņš jaunāko dēlu nav saticis kopš 2022. gada 8. novembra. No Rīgas bāriņtiesas psihologa /pers. H/ veiktā tēva un /pers. G/ sadarbības novērojuma, kas veikts 2023. gada 18. septembrī, izriet, ka tēvs spēj vadīt veiksmīgu sadarbību ar bērnu, pielāgojoties bērna uzvedībai un atbilstoši reaģējot. Sadarbības laikā netika novērots, ka /pers. G/ izrādītu kādas trauksmes vai baiļu pazīmes. Bāriņtiesa 2023. gada 2. maijā ir sniegusi atzinumu civillietā par tēva atsevišķas aizgādības noteikšanu un atzina, ka vecāko bērnu interesēs ir noteikt tēvam atsevišķu aizgādību. No lietas materiāliem izriet, ka tēvs vecākos bērnus regulāri ved pie psihologa /pers. I/, kura strādā ar bērniem, lai uzlabotu viņu emocionālo labsajūtu. To apliecina psiholoģes sniegtās izziņas. Tāpat minētās psiholoģes izziņa apliecina to, ka tēvs kopš 2023. gada 10. septembra ir uzsācis apmeklēt psihologa konsultācijas ar regularitāti 1 reizi nedēļā.

Novērtējot pierādījumus lietā, tiesa konstatē, ka pazīmes par tēva emocionālo vardarbību pret bērniem ir rodamas atzinumā par tēvu, kā arī jaunākā bērna ģimenes ārstes sniegtajā izziņā. No pārējiem pierādījumiem lietā šādu secinājumu izdarīt nevar. Tiesa šajā lietā kritiski vērtē /pers. G/ ģimenes ārstes norādīto par tēva emocionālo vardarbību pret bērnu, jo tēvs ir sniedzis sūdzību kontroles institūcijai par ģimenes ārstes darbību. Turklāt ģimenes ārste norāda, ka bērnam neirozes ir parādījušās kopš 2022. gada oktobra, bet tas ir pretrunā ar /pers. G/ izglītības iestādes 2022. gada februāri norādīto, ka bērns ir pārlieku emocionāls, nervozs un raudulīgs. Tāpat arī atzinumā par /pers. G/ ir minēts, ka bērnam jau 7 mēnešu vecumā ir nedaudz tonusa pārmaiņas, tendence uz hiperaktivitāti, 2021. gada izglītības iestādes sniegtajā informācijā ir pieminēts, ka /pers. G/ir ļoti emocionāls un nervozs, pārmērīgi aktīvs, kliedz. Rīgas 1. slimnīcas izrakstā 2021. gada 21. decembrī /pers. G/ ir noteikta diagnoze nervozitāte, bet ģimenes ārste 2022. gada 6. janvārī norādījusi, ka bērns ir hiperaktīvs un nosūtījusi bērnu pie neirologa. Atzinumā tāpat ir pieminēta medicīnas iestāžu, psihologu un izglītības iestādes sniegtā informācija par /pers. G/, no kuras izriet, ka bērns vecāku konflikta dēļ ir nervozs. Tātad bērnam acīm redzamas neirozes pazīmes ir bijušas jau agrāk un tās nav saistītas tikai ar tēva saskarsmi ar dēlu 2022. gada oktobrī.

Arī tas apstāklis, ka tēvs zināmu laiku nebija saticis /pers. G/, nav pamats pārtraukt viņam bērna aizgādības tiesības. Šajā gadījumā ir jāņem vērā, ka saskarsme ar /pers. G/ nav notikusi nevis tādēļ, ka tēvs to nevēlētos, bet tādēļ, ka pieteicēja ar bērnu tēvu nespēj cieņpilnā veidā, nekaitējot bērnu emocionālajai labsajūtai, nodrošināt bērnu saskarsmi ar vecāku, pie kura bērni nedzīvo. Turklāt atzinumā par /pers. G/ ir pieminēts 2022. gada 22. decembra psihologa slēdziens, kurā ir norādīts, ka bērnam ir ieteikts uz laiku ierobežot saskarsmi ar tēvu, lai noteiktu bērnam konstatēto simptomu iemeslu. Tādējādi nevar teikt, ka tēvs bezatbildīgas rīcības dēļ /pers. G/ būtu atstājis novārtā un tas būtu pamats viņam pārtraukt bērna aizgādības tiesības.

Tiesa, tāpat kā bāriņtiesa lēmuma pieņemšanas laikā, nerod pamatojumu tam, ka bērnu tēvam nekavējoties būtu jāpārtrauc bērnu aizgādības tiesības. No lietas materiāliem un bērnu sniegtā viedokļa ir acīm redzami, ka tas nebūtu bērnu interesēs. Gluži pretēji, bērnu tēvs ir ieinteresēts bērnu emocionālās labsajūtas uzlabošanā, izglītošanā un vispusīgā attīstībā un veic nepieciešamās darbības, lai bērniem tas tiktu nodrošināts.

Bāriņtiesas papildu iegūtā informācija, risku novērtējums, kā arī bērnu viedoklis un pierādījumi par tēva rīcību bērnu aprūpē ģimenē novērš jebkādas bažas, kas varētu būt saistītas ar nepieciešamību tēvam pārtraukt bērnu aizgādības tiesības. Tādēļ tiesa lēmumu atzīst par pareizu un pamatotu.

[10] Pārbaudot, vai bērnu tēvam šobrīd ir pamats pārtraukt bērnu aizgādības tiesības, tiesa konstatē, ka ir mainījusies faktiskā situācija ģimenē.

Šobrīd visi bērni dzīvo pie tēva. Pieteicējai ir pārtrauktas visu bērnu aizgādības tiesības. Joprojām ir spēkā 2023. gada 16. oktobra tiesas lēmums par liegumu pieteicējai tikties ar vecākajiem bērniem. Ar Rīgas pilsētas tiesas 2024. gada 22. janvāra lēmumu civillietā Nr. C770885223 pieteicējai ir noteikts aizliegums satikties un uzturēt jebkāda veida saskarsmi ar /pers. G/. Tādējādi pieteicēja nevar realizēt saskarsmes tiesības ar bērniem un lemt par jautājumiem, kas izriet no aizgādības tiesībām.

Bērnu sevišķā aizbildne šajā lietā ir sniegusi tiesai viedokli, kurā ir paudusi, ka bērnu tēvam nav pamata pārtraukt bērnu aizgādības tiesības. Tiesa, iepazīstoties ar sevišķās aizbildnes paskaidrojumiem pievienoto bērnu viedokli, pilnībā pievienojas bērnu sevišķās aizbildnes teiktajam par to, ka lietas ietvaros esošā un saņemtā informācija liecina, ka šis nav tas īpašais gadījums, kad bērnu drošības un attīstības labad jāpārtrauc aizgādības tiesības tēvam.

Tiesa šobrīd nesaskata nekādu pamatu bērnu aizgādības tiesību pārtraukšanai tēvam. Bērnu vislabākajās interesēs patreiz ir dzīvot nemainīgā un stabilā vidē tēva aprūpē, jo pieteicējai ir pārtrauktas bērnu aizgādības tiesības un liegta jebkāda veida saskarsme ar bērniem. Tas nozīmē, ka bērnu aizgādības tiesību pārtraukšanas gadījumā tēvam, bērni būtu jāievieto vai nu audžuģimenē vai ilgstošas sociālās aprūpes iestādē, kas bērniem, kuri ir cietuši no ilgstošām vecāku konfliktējošām attiecībām, radīs daudz smagākus emocionālus pārdzīvojumus. Tiesa no pierādījumiem lietā nesaskata nedz tūlītējus, nedz tālākejošus tiešus un nenovēršamus apdraudējumus bērniem, ja viņi paliks tēva ģimenē. Visiem bērniem tēva ģimenē ir nodrošināta vecumposmam atbilstoša aprūpe un emocionālā labklājība. Minētais nepārprotami izriet no lietas materiāliem, kam ir noteikts ierobežotas pieejamības statuss.

[11] Tiesu praksē ir atzīts, ka ilgstošas vecāku konfliktējošas attiecības nav pamats, lai vienam vecākam pārtrauktu aizgādības tiesības. Jebkurš vecāku konflikts, it īpaši ilgstošs, rada bērnam spriedzi. Tomēr lietās, kas pamatā izceļas nevis no tā, ka vecāks tieši vēršas pret bērnu, pārkāpjot viņa tiesības vai tiesiskās intereses, bet no vecāku savstarpējā konflikta, ir ļoti rūpīgi jāvērtē, vai ir pamats tieši vienam vecākam pārtraukt aizgādības tiesības. Situācijas pasliktināšanās parasti notiek abu vecāku mijiedarbības rezultātā, kad katrs no vecākiem cenšas pierādīt savu subjektīvo taisnību (*Senāta 2022. gada 9. septembra sprieduma lietā Nr. SKA?933/2022, ECLI:LV:AT:2022:0909.A420161621.12.S, 6. punkts, 2022. gada 29. jūlija sprieduma lietā Nr. SKA?823/2022, ECLI:LV:AT:2022:0729.A420191021.30.S, 7. punkts*).

Valsts institūcijām ģimenes attiecību saraušana jāveic tikai ļoti ārkārtējos apstākļos. Visos lēmumos, kas attiecas uz bērniem, viņu interesēm ir vissvarīgākā nozīme (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2021. gada 9. decembra sprieduma lietā „R.M. pret Latviju", iesniegums Nr. 53487/13, 99. punkts*).

Jebkurš konflikts ģimenē rada bērniem emocionālu spriedzi, un spriedze nenoliedzami pastiprinās un var radīt bērniem nākotnē paliekošas sekas gadījumā, ja konflikts ir ilgstošs un vecāki savstarpēji nespēj vienoties par būtiskiem bērnu audzināšanas vai citiem jautājumiem. Nenoliedzami vecāku konflikts ir vērtējams kā emocionāla vardarbība pret bērniem. Līdz ar to šādā situācijā cēlonis bērniem radītai emocionālai spriedzei ir tieši vecāku savstarpēji konfliktējošas attiecības, kuras vecākiem ir jārisina bērniem saudzīgā veidā. Tas šajās konkrētajās attiecībās starp bērnu vecākiem netiek ievērots. Līdz ar to bērnu vislabākajām interesēm nepieciešamais situācijas atrisinājums šajās konkrētajās bērnu un vecāku attiecībās tiks panākts tikai tad, kad vecāki savstarpēji sasāpējušos jautājumos spēs panākt saprātīgu risinājumu.

Tādējādi, ja apdraudējums bērniem pamatā pastāv vecāku savstarpēji konfliktējošu attiecību dēļ, tas nav pamats automātiski pārtraukt aizgādības tiesības vienam no vecākiem (*Senāta 2023. gada 25. aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-436/2023, ECLI:LV:AT:2023:0425.A420229521.14.S, 9. punkts*).

Ievērojot to, ka apdraudējums bērnu vislabākajām interesēm pastāv tieši abu vecāku konfliktējošu attiecību dēļ, kā arī to, ka ar lietas materiāliem nav pierādīts, ka bērnu tēvam būtu pamats nekavējoties pārtraukt aizgādības tiesības, tiesa atzīst, ka pieteikums par bērnu aizgādības tiesību pārtraukšanu tēvam nav pamatots un ir noraidāms.

[12] Atbildot uz pieteikumā ietvertajiem pieteicējas argumentiem, tiesa pievienojas bāriņtiesas paskaidrojumos norādītajam par to, ka nav pieļauts pieteicējas tiesību aizskārums, izskatot lietu bāriņtiesas sēdē bez pieteicējas klātbūtnes.

Pieteicējai 2023. gada 8. novembrī bija jāierodas uz tiesas sēdi civillietā. Uz šo pašu sēdi bija jāierodas arī bērnu tēvam, par kura aizgādības tiesību pārtraukšanu lieta tika izskatīta bāriņtiesā. Tā kā bāriņtiesas rīcībā bija lēmuma pieņemšanai nepieciešamā informācija, un pieteicējai bija nodrošināta iespēja sniegt paskaidrojumus rakstveidā, tad tiesa nesaskata prettiesisku bāriņtiesas rīcību, izskatot lietu bez pieteicējas klātbūtnes. Tāpat jānorāda, ka tiesas sēde civillietā tika noteikta uz pulksten 10.00, bet pieteicēja uz bāriņtiesas sēdi tika aicināta uz pulksten 16.30. Tiesa uzskata, ka šāds laiks ir pietiekams, lai pieteicēja varētu apmeklēt abu institūciju.

Papildus tam norādāms, ka ņemot vērā to, ka ar 2023. gada 16. oktobra Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas lēmumu pieteicējai piemēroti pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļi, tajā skaitā aizliegums tuvoties bērnu tēvam, bāriņtiesa pamatoti izsūtīja abiem vecākiem uzaicinājumus ierasties uz bāriņtiesas sēdi dažādos laikos.

[13] Tiesas sēdē pieteicēja norādīja, ka bērnu interesēs ir pārtraukt tēvam aizgādības tiesības, jo tad viņi tiks norobežoti no konfliktējošas situācijas, ievietojot viņus krīzes centrā, kur pieteicēja varēs ar viņiem pavadīt laiku.

Atbildot uz šo pieteicējas argumentu, tiesa norāda, ka pieteicējas piedāvātais risinājums šķirt bērnus no tēva un ievietot viņus krīzes centrā nav bērnu vislabākajās interesēs. Jānorāda, ka pieteicējai ar vispārējās jurisdikcijas tiesas lēmumiem ir liegtas saskarsmes tiesības ar visiem bērniem. Līdz ar to pieteicēja viņus nevarēs satikt. Tāpat bērniem šobrīd ir nepieciešams saglabāt drošu un nemainīgu vidi, apmeklēt izglītības iestādi, interešu izglītības nodarbības, psihologu, pie kura viņi ir pieraduši. Tiesa arī ņem vērā bērnu pausto viedokli, no kura izriet, ka viņiem tēva ģimenē ir labi. Tāpēc būtu nepareizi šķirt bērnus no ierastās vides. Šajā situācijā, lai pēc iespējas mazinātu bērnu emocionālos pārdzīvojumus, kas ir saistīti ar vecāku konfliktējošām attiecībām, tieši vecākiem ir jārūpējas par bērnu emocionālo labklājību un drošību, lai neapdraudētu bērnu attīstību nākotnē.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 251. pantu, 289. pantu, 290. panta pirmo un otro daļu un 291. panta pirmo daļu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par administratīvā akta izdošanu, ar kuru /Nosaukums/ novada bāriņtiesai tiktu uzlikts pienākums pārtraukt /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ aizgādības tiesības tēvam /pers. C/ (*/pers. C/*).

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese K. Kalvāne